

בס"ד, ערב ש"ק לסדר "הצילני נא" וישלח תשפ"ה

"לא לכוון מפני הבושת"

הצדיק" ובדרשותיו הוסיף (ח"ב עמ' שנו): "כי זה הוא סגולה נפלאה שתתקבל התפלה ביותר בעומדו סמוך לאיש צדיק". ולכן הוא מבקש מהגבאי "להתקרב מאד למקומו של הרב הצדיק של קהילתנו".

לגבאי נקרתה הזדמנות, אחד היושבים סמוך לרב, ביקש מהגבאי שיעביר אותו למקום אחר, כיון שאם הוא מסיים את תפילת העמידה והרב עדיין לא מסיים את תפילתו, חובה עליו לעמוד (עין טור או"ח ק"ב בדקדוק לשונה של חנה) והוא רוצה שתהיה לו אפשרות לשבת. וכך הוחלפו המקומות, תוכ"ד שהגבאי מזהיר את "חד העין" שחובה עליו לעמוד כל עוד הרב מתפלל, והלה אמר שודאי כך יעשה שלא יראה "כאילו חבירו (=המתפלל) מקבל עליו מלכות שמים והוא (=היושב) אינו מקבל".

הוא לא הצליח להבין מה הרב אומר. ובאחד הימים הוא 'אזר אומץ' ופנה אל הרב (כמובן אחר התפילה!). הרב ציטט לו מדברי ספר חסידים (מהד' מקיצי נרדמים תתששף): "מעשה באחד שהיה מאריך בתפילה ולא היה יכול לקצר ולסיים כשהיו מסיימים הציבור והיה מסיים תפילתו מיושב... אמר לו חכם אחד למה אתה עושה כן? אמר החסיד בוחן לבות יודע שכוונתי לשמים ואם אעמוד ואסיים לאחר שיושבין הציבור לא אוכל לכוון מפני הבושת¹...". וסיים הרב וכך אני נוהג!

אחד מהמתפללים שם לב שלאחר ברכת "הקל הקדוש" של השליח ציבור, הקהל מתיישבים וזאת על פי הסברה, שכיון שכבר התפללו בעצמם בלחש אין עליהם חובה לעמוד (עין רמ"א קכ"ד ד', משנ"ב ס"ק כ', רבבות אפרים ח"ח סו"ס תקס"ב). ואף הרב מתיישב עימם.

אולם - כך שם לב אותו חד עין שמקומו היה קצת מרוחק ממקומו של הרב-שפתיו של הרב היושב נעות כמי שמוציא מילים מפיו. והרי זה פלא! הרי ברור שהרב אינו שח שיחת חולין בשעת חזרת הש"ץ שהרי: "אם שח הוא חוטא ועונו גדול מנשוא וגוערים בו (או"ח קכ"ד ו'). וגם לא יתכן שהרב חוזר על תלמודו בעל פה שהרי: "יש ליזהר מלומר תחנונים או לתלמוד בעת חזרת הש"ץ" (משנ"ב קכ"ד ס"ק י"ז) – וא"כ מה אומר הרב?

הוא ניסה למצוא מקום סמוך למקומו של הרב. מקומו של הרב בבית הכנסת (במקומות שמתפללים לצד מזרח): "טוב לעשות מקום הרב לצפון ארון הקודש, כדי שיוכל להדרים - ויחכים" (משנ"ב צ"ד ס"ק י"א וע"פ דברי הגמ' ב"ב כה: "הרוצה להחכמים - ידרים").

הוא המתין לשעת הכושר, ולקראת התקופה בה הגבאים מסדרים מחדש את המקומות בבית הכנסת, הוא ביקש לשבת סמוך לרב. הוא נימק את בקשתו בהסתמך על החת"ס בהגהותיו לשו"ע (או"ח ק"ב), שמבאר מדוע חנה עמדה ליד עלי בשעת תפילתה: "והנה עשתה כן מפני שזה סגולה נפלאה להתפלל בצד

שלפנינו: "ותגמור גם תפילתך מיושב שאם תעמוד והן יושבין, לא תוכל להתפלל בכוונה".

¹ במוריה, תשרי תשפ"ה הדפיס הרב סטל, "הלכות ומנהגי תפילה מבי מדרשם של חסידים אשכנז הקדמונים ושם בעמ' טו מכת"י רבינו יהודה החסיד כענין